

ALGUNS PROBLEMES D'ÈTICA DE LES MASCOTES

Els humans han domesticat animals des de la prehistòria. Sembla, per posar un exemple, que els primers intents de domesticació dels gossos (que es va fer en diverses onades) són de fa uns 14 mil anys. Els animals domesticats i les mascotes que sempre han acompanyat els humans plantegen un problema específic dins l'ètica animal, perquè molt sovint no podrien ser reintroduïts a la natura sense moltes dificultats i perquè la interacció psicològica que s'estableix entre animals i "propietaris" planteja qüestions molt complexes,

El debat sobre el tracte ètic a les mascotes és relativament recent, però s'ha incrementat molt amb el canvi de segle perquè la generació *millennial* (els nascuts a Europa i a Amèrica del nord entre 1981 i 1999), cada vegada té menys fills i més animals domèstics, sovint tancats en pisos de ciutat que de cap manera compleixen els mínims d'espai, de llum, de ventilació, etc., que poden permetre una vida feliç a una mascota. Tenir mascotes ofereix companyia a persones solitàries, desenvolupa l'empatia i segurament també ajuda els nens petits a ser més madurs i responsables, però obliga a una responsabilitat i a una autoexigència personal que no sempre els "amos" assumeixen. La sobrepoblació de mascotes, especialment a les ciutats, fa preveure que els problemes vinculats al tracte ètic i al dolor físic i emocional de les mascotes aniran augmentant.

Si és cert que sovint tenir mascotes redueix l'ansietat, l'estrès i la depressió en humans, també ho és que les mascotes pateixen, especialment quan tenen un sistema nerviós complex, com patiria també un humà si fos obligat a portar una corretja i se li anul·lés la voluntat. La qüestió del patiment no és banal en cap situació, ni per als animals no humans, ni per als humans i, a més, com ja va dir Kant, el maltractament animal és també un índex de maltractament i de poca sensibilitat envers el dolor humà. Els casos de "propietaris" de mascotes vegans que voldrien donar només aliment vegetarià als seus animals de companyia (especialment als seus gats) de vegades fan una mica riure, però existeixen.

Més complicada és la vinculació entre dominació masculina i ensinistrament de les mascotes. Que molt sovint el llenguatge despectiu envers les dones les associï a mascotes ("gateta", "conilleta") és significatiu. El grup activista pels drets dels animals *People for the Ethical Treatment of Animals* (PETA) s'oposa a tenir mascotes perquè ho considera cruel. Al seu web exposen que: "Les vides dels animals estan restringides a llars humanes on han d'obeir ordres i només poden menjar, beure i fins i tot orinar quan els humans els ho permeten". Obligar a caminar a un gos que no vol fer-ho o cridar a un gat que

esmola les ungles amb les potes de la taula del menjador és per a ells “maltractament”.

És difícil establir en abstracte què significa tenir “un tracte familiar” amb les mascotes i quins límits són sans emocionalment parlant en el tracte amb els animals domèstics en general. Usar el concepte de “tracte familiar” sovint significa perdre’s en la subjectivitat. Evidentment encara és més complicat el tracte amb mascotes exòtiques que de vegades poden ser perilloses (amb l’obvi perill que s’escapin!) i que demanen un tracte molt específic. Tenir porcs xinesos, cocodrils o serps pitó com a mascotes és, com a poc, “problemàtic”. Molts animals domèstics poden mossegar, però el sentit comú diu que hi ha mossegades molt més brutals... Un animal que no pot ser fàcilment criat en captiveri mai no hauria de ser una mascota. Si posseir com a mascota un animal domèstic ja planteja problemes difícils, tenir un animal salvatge en captiveri resulta òbviament molt més complicat.

Potser per evitar el patiment animal seria millor no tenir mascotes, però mentre n’hi hagin, dispensar un tracte ètic als animals domèstics hauria de ser un objectiu moral. Si un ésser viu pot patir ha de tenir el dret a la disminució del patiment (i això val tant per als animals humans com per als no-humans), però si a més és dependent, com succeeix amb les mascotes, els drets se li han de reconèixer amb més motiu.

Gossos i –molt especialment– gats estan cada vegada més afectats de problemes psicològics, especialment neurosi i ansietat. El soroll, la pressa, la solitud, etc., que afecten els humans també ho fan a moltes mascotes amb sistemes nerviosos complexos. Problemes com la dermatitis i la cistitis dels gats sembla que estan molt vinculats a problemes d’estrès. Els gossos, especialment, pateixen molta ansietat pel soroll i per la solitud. Qüestions que no hagueren estat significatives durant segles, quan els animals vivien en una casa de camp i s’integraven en les feines domèstiques (caçant rates com els gats, fent d’ pastors com els gossos) esdevenen molt significatives quan un animal domèstic viu a la ciutat en un entorn hostil – i sovint sense companyia d’altres animals de la seva espècie.

Donat que una mascota no podria sobreviure sense l’ajuda i la protecció el seu “amo” ha de tenir el dret i la garantia d’aquesta protecció. El tracte amb les mascotes implica problemes ètics que són molt més evidents quan l’animal no està ben cuidat o si no és adequat per a ser mantingut com a mascota. Tenir-los en un espai massa perit pot ser fins i tot més perjudicial que una dieta inadequada perquè indueix a comportaments agressius o autodestructius que seran molt duradors en el temps.

Per a alguns activistes en favor dels drets dels animals no humans el simple fet de “posseir” un animal i d’obligar-lo a fer la nostra voluntat és un símptoma

de personalitat egoista i immadura. Que massa sovint les mascotes siguin abandonades quan creixen és avui un acte delictiu i es vincula a aquesta immadura social. Això no és necessàriament així (*experientia docet*) en tots els casos i segurament tampoc en la majoria. Però és obvi que una mascota hauria de tenir dret a la seva pròpia vida i no a una vida subordinada als desitjos més o menys discutibles dels seus “amos”.

Una llista de problemes ètics vinculats a la relació entre els humans i les seves mascotes només pot ser molt provisional i temptativa perquè, en general, tots els problemes vinculats al tracte ètic de les mascotes són problemes de sensibilitat, però es pot suposar que hi ha com a mínim quatre grans grups de problemàtiques:

- 1) **Mascotisme amb animals inapropiats:** respectar els animals salvatges significa deixar-los viure a la natura. A més, els propietaris privats rarament poden proporcionar les condicions adequades per mantenir alguns animals exòtics. Els animals domèstics criats per al treball agrícola no s'han de mantenir ociosos o en petits pisos i no s'ha criat animals per a la lluita (a part que això és un delict!).
- 2) **Errors associats amb el manteniment de mascotes i que produeixen dolor:** Entorn o tracte inadequat que provoca problemes greus en els animals (ocells en gàbies petits, peixos en bols o petits dipòsits, gossos grans en pisos petits, animals encadenats durant llargs períodes de temps, que fan exercici insuficient, que mengen massa poc o molt o malament.)
- 3) **Violència emocional envers els animals:** infantilització de la mascota, manca de dedicació (i especialment de temps) per part dels propietaris, que produeixen angoixa en l'animal. Us de les mascotes per sublimar conflictes emocionals dels “propietaris”, etc. Si tota mascota té dret a viure (com a ésser capaç de sentir) amb dignitat i respecte, la violència emocional ha de ser tan condemnable com la física. L'anomenat “peluixisme” (tractar un ésser viu com un peluix) entra de ple en aquest àmbit.
- 4) **Pràctiques veterinàries no naturals i crueltat envers les mascotes:** així, per exemple, hi ha malalties genèriques de gossos amb pedigrí provocades per anys de creuament per aconseguir una suposada “puresa” de les races (selecció hipertípica). La utilització d'un animal per guanyar diners, tant a través de creuament com d'explotació en circs i espectacles, és moralment reprobable. La cria industrial d'éssers vius amb criteris “estètics” és altament objectable. Evidentment, l'abandonament és un delict, però no és l'única forma de crueltat. El

debat sobre l'eutanàsia envers els animals entraria també en aquest àmbit.